

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joan. Baptistæ Santolii Canonici Regularis Victorini
Carmina Selecta**

Santeul, Jean de

[S.l.], 1679

Illustrissimi Ecclesiae Principis P. Du Cambout De Coislin Episcopi
Aurelianensis Curus Sacer.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13401

ILLUSTRISSIMI
ECCLESIAE PRINCIPIS
P. DU CAMBOUT
DE COISLIN
EPISCOPI AURELIANENSIS
CURRUS SACER.

VIDIMUS hanc , magne ô Princeps,
longo ordine Pompam,
Tantaque adhuc animis vivunt specta-
cula nostris:

Unum te imprimis multa inter millia, & unum
Sublimem, Mitrâ ornatum, sub vestibus aureis,
Vidimus intrantem populis plaudentibus arces
Aurelias; sic victor ovans post aspera bella
Tarpeium montem, Capitoliaque alta subibat.

Fas mihi visa loqui, & sacros renovare triumphos,
Fas iterum aurato te talem ostendere curru,

D iij

Qualis eras, Ligeris vasti cū nuper ad undam
Fortunas regeres populorum, & fata nocentum.

Huc omnes properent (pompæ id solemnia poscunt)
Artifices magnorum operum, mecumque frequentes
Attollant sæclis monumentum insigne futuris.

Illustrem solido ex auro, nam condere Vatum est,
Ipse opifex Curram ædifico: me magna monentem
Audite ô Socii, atque artes expromite vestras.

Non hîc captivos, visu miserabile, Reges,
Cunctis exutos insignibus, omnibus armis;
Non humeros nudata, manusque revincta catenis
Agmina bellantum, dejecta fronte videre est:
Sed pietas, & prisca fides, & candida virtus,
Et bona pax, tanti fuerit decus omne Triumphî.

Primus ego hanc Francis habitatam Regibus urbem,
Et latè Dominam, & scepro florente potentem,
Ostendam, & populos quos sub ditione tenebat.
Addam arces, addam turrata palatia Regum,
Tectorum immensas moles, sublimia templa,
Civibus undantem innumeris, seseque minorem
Aureliam concursu hominū, Turonasq; propinquos,
Blesenses, atque Andegavos, quosve alluit undis
Lentus Arar, celer & Rhodanus, Ligerisque superbus,
Quotquot & indigenas labendo Sequana lustrat,

Sequana Franciadum primus Regnator aquarum.

Adjiciam procul arrectas rumoribus urbes.

Ad strepitum pompæ patriâ venisse relictâ.

Non erit ille meus totus labor, alter & alter

Post alium veniat, lentoque operosus in auro

Scribat pompam omnem, & ritus, atq; urbis honores.

Quâ currûs latera ampla patent, ubi volvitur axis;

Ordinibus longis, ut erant, per compita cœtus,

Et sculptos vultus procerum observare licebit.

Castrorum in morem sese undique & undique turba

Certas per classes paulatim evolvat eundo:

Densa Sacerdotum manus ibit, vestibibus albis

Illi aderunt redimiti omnes sacra tempora vittis;

Centum Oratores, quibus est data copia fandi,

Demissi vultus, ad terram poplite flexo

Pontifici de more ferent ingentia dona,

Gaudiaque & plausus populorum, & publica vota,

Et quanta Aurelios maneat fortuna, monebunt.

Ille suos autem pro tempore pauca rependens

Agnoscet bonus, & sibi jam spondebit amicos.

Ibunt purpurei legum jurisque ministri

Cum turba famulantum, & longâ in veste Quirites,

Et pueris mistum innumeris ignobile vulgus.

Hic posco texta egregia, artificumque labores,

Vexilla, auratasque cruces, insignia Christi,
 Et Labarum per centum acies toto æthere fulgens,
 Congestas & opes templorum, argentea vasa,
 Crateras magnos, urnasque, scyphosque capaces,
 Et fumo undantes accensi turis acerras.

Tunc sese affundet tanta ad spectacula cœlum.
 Hæc inter solito major CAMBUTIUS Heros,
 Tollendus sursum & totâ spectandus in urbe,
 Mille vibrans radios, & amicæ fulgura lucis.

Quattuor huic oneri, veterum pro more, subibunt
 Antiqua de stirpe duces, Mavortiaque arma
 Sponte manu abjicient, viridemque insignis olivæ
 Accipient ramum, blandæ jam pacis amantes.

Pro galea immiti decorabunt tempora flores,
 Et pro lorica præcingent pectora zonæ.

Quin etiam pulcro accensi pietatis amore
 Dediscent fera bella, iras, Martisque furores,
 Bellantum & titulos, laurosque in sanguine partas.

Denfi aderunt qui tanta oculis spectacula lustrent,
 Nec fat erit lustrasse semel, tota urbe sequentur
 Latè incedentem, certoque sub ordine, pompam.
 Scandent plurima pars fastigia summa domorum,
 Templorum celsos apices: de turribus altis
 Accipient pompæ sonitus: Matrum optima turba

Barbaricis innixa tapetibus ipsa sedebit;
 Haud aberit tua magna Parens, ô maxime Præful,
 Spectatrix (fultam memini vidisse fenestris.)
 Publica maternum moverunt gaudia pectus,
 Ut vidit radiantem auro, Mitrâque superbum,
 Et latè dominantem inter tot millia natum,
 Natum, quem unanimes Populiq; Patresque salutant,
 Quem plausu excipiunt omnes. O pectora matrum!
 Non credit sibi, non oculis, timet, ardet, & anceps
 Infolitum miratur, & obstupefacta tuendo
 Se matrem probat, & vultu tota hæret in uno,
 Observatque oculis, longè & comitatur euntem.

Tu quoque, CAMUSI, (nam te conspeximus unâ
 Cum pompa gradientem omni stipante catervâ)
 Ipse aderas mox ipse pari celebrandus honore.
 O quem te memorem! quanto te carmine dicam!
 Qua te voce! quibus clamoribus undique nomen
 Ibit per populos! cùm mitrâ splendidus urbes
 Quæ tibi tunc suberunt, intrabis maxime Princeps.

Nec minùs ingenio præstantes, MUSNERIUMQUE,
 Addam & FORCROIUM, FROMENTINUMQ; togatum,
 Quem CAMBUTIADÉS implexa negotia tractans
 In partem curarum, & grandia facta vocavit.

LAUNOÏUM vidi media inter gaudia turbæ,

Multa objectantem & Myſtas toto ore monentem
 Qui proprio pendere volunt & vivere nutu.
 Hi caput attollunt ſublime, ac libera colla;
 Hic veterum legum caſto ſuccenſus amore
 Carpebat turbam indomitam & Rectoris egentem.
 Quippe tuebatur titulos & debita jura
 Pontificum, & meritos ſacris in rebus honores.
 Quid non cogis amor dominandi? aſſurgimus omnes
 Pontifici venienti, omnes miramur ovantem,
 Obſequioſi omnes, totamque inſcribimus urbem
 Nos læti pompæ comites; proh dedecus ingens!
 Quippe Sacerdotes communia fœdera rumpunt.
 Ut ſi fortè Pater properans ſuccurrere natis
 Quos videt interdum vitæ in discrimine magno,
 Præcipiat meliora, ſuo pro munere rector:
 Illi autem obnixi contrà, mandata paterna
 Excutiant ſtolidè indociles, monitiſque repugnent.
 Sed quid ego hæc autem? quò me meus impulit ardor?
 Deſcribant alii currûs ſub fornice longo,
 Fatalem miſerorum urnam, quæ nomina mille,
 Et fundo totidem ſortes agitavit in imo.
 Terribiles formæ, pœnarum immania monſtra
 Torvo aderunt vultu, & portantes funera Diræ,
 Nequicquam, ſibi magna parans pro tempore Præful,

Ipſo è conſpectu monſtra hæc malè tuta fugabit.
 Hïc nudâ ſub humo ſtolidi ludibria vulgi,
 Cernere erit cumulum ingentem exuviaſq; nocentum,
 Vincula rupta, cruces fractas, enſeſque reuſos,
 Immanesque rotas, vana inſtrumenta dolorum;
 Et poſitas, ante ora Reûm jam tuta ſecures,
 Quin fruſtrâ extenſos thalamos, & ferrea clatra,
 Et laceros funes, quibus impenetrabile verum
 Pectore ab occulto eruitur, proditque ſub auras.
 Hïc quæſitor iners animo indignante videbit
 Eluſaſque neces, & verbera prona ſine ictu,
 Et conſtante reo liçtoris inuſile ferrum.

Hanc inter turbam Artificum, NANTOLIUS unus
 Arte ſuâ præclarus & excellentibus orſis,
 Dum cuncti ſeſe hortantes fabrilia tractant,
 Expectet meditans ſecum, obſeruetque figuram
 Pulcri operis, docto ut tandem molimine ſcalpri
 Magna, auçuſta, ingens, totum vulganda per orbem
 Artis opus ſummum! cudatur, & extet imago.
 Hæc referat proceres belli, & capita alta Senatûs;
 Marte truces CAMBUTIADAS, ſpoliisſque ſuperbos,
 Et trabeâ auçuſtos SEGUERA è gente Quirites.

Sed vos, Artifices, major ſolertia dextræ
 Poſcitur, hïc melior pars pompæ: effingite turres,

Obscuras turre, loca foeda habitantibus umbris;
 Tetr̄is parietibus stabit deformis imago
 Falciferæ necis, & furiarum dira supellex;
 In pœnas scelerum stratis avulsa jacebunt
 Corporibus capita, & trunci sine nomine fontes.
 Reliquiæ tristes morientum, inhonoraque membra.
 Intus erat scelerata cohors, gens debita pœnis,
 Quæ non ausa diem, blandi nec luminis auras
 Adspicere, in lacrymis vitam sine sole trahebat;
 Constitit his Præsul portis, sibi conscius acti
 Ingentis, se major erat: quasi numinis haustu
 Frons, oculi, micuere; cavis audita sub antris
 Murmura singultusque virum: captiva caterva
 Inter claustra manus tendens, miseroque ululatu
 Præsulis implorabat opem. Verum ecce repente
 Vincla cadunt manibus, tacti ceu fulmine vectes
 Prævalidi rumpuntur, & omnis turba solutis,
 Qua via facta, ruit jam tum liberrima vinclis.
 Adspiceres dum carceribus prorumpit apertis,
 Mutatas hominum species, pallentiaque ora,
 Et totos trepidare artus. Nam crimen inultum
 Sponte redit, pœnasque sibi timet anxia cura.
 Vix audent caput erigere, & se ostendere cœlo
 Omnes lucifugi, foedatis vultibus omnes.

Ni CAMBUTIAE firmet praesentia fontes,
 Conjiciant sese in tenebras, iterumque relicta
 Antra petant, noctesque suas, & lurida regna,
 Sic illa aeterno Soboles aequava Parenti,
 (Dicere si fas est) repetens sua regna, suosque,
 Ad manes Erebi quondam descendit & intrans
 Impulit obductos ferro septemplete postes,
 Lustravitque viros, nec dedignata per auras
 Ducere tot sacri testes, comitesque triumphi.
 Ibant turmatim spatiosam impunè per urbem
 Lustrati, tutique suo Sponsore nocentes,
 Illi ostentabant duri vestigia ferri,
 Insignesque notas; & erat sua gloria vincis
 Imponant alii poenas furialibus ausis
 Immanes, legesque ferant; toto impia Regno
 Agmina proturbet scelerum SEGUERIUS ultor:
 Magna quidem laus illa, tibi autem maxima surgat
 O CAMBUTIAE damnatos solvere fontes.
 Nominis ad sonitum fugiunt, pavidique tremores,
 Ignavique metus, & ineluctabile fatum,
 Tu longè exsuperas atavos, cum parcere gaudes,
 Parcendo mutas animos, flectisque rebelles;
 Et quo nil melius, divinum imitaris amorem.
 Tecum etenim sua jura Deus partitur, & amplum

Dividit Imperium : miseros dat posse nocentes
Solvere carceribus, libertatemque tueri.

Sed vos (quandoquidem nec opinis reddita vita est)
Vivite felices animæ : non amplius ultor
Mortem intentabit, vindex nec pœna sequetur ;
Sed tamen, ah ! veniæ nimiùm ne credite vestræ,
Edico, servate fidem, promissaque magna.
Quò major vestræ fuit indulgentia noxæ,
Hoc erit & gravior repetito crimine pœna.

Pars autem anterior currûs proponat avorum
Immensam seriem, & trabeatos ordine Patres,
Et CAMBUTIADUM genus omne, & fortia facta,
Tot bellatores galeis ferroque rigeunt.
Jam cedat manus Artificum, magis ardua cœpta.

Primus RICHELIDES tantæ pars maxima gentis,
Elatûs caput, & latius spectandus in ostro,
Magnanimos inter Proceres arcana movebit
Regnorum, & tristes bello contundet Iberos.

Alter erit senior, graviorum è millibus unus,
Sceptra tenens legum in folio, Themidisque Sacerdos,
Quem nec turba furens, nec plurima mortis imago,
Nec conjuratæ Regni, monstra horrida, pestes
Infregère : sua pro majestâte sedebit ;
Tractabit manibus puris Regale Sigillum.

His manibus tractari & Regia gaudet Imago.

Hunc propè bellator, post mille pericula Martis
Heu! miserè occisus, Patriæ dum fertur in hostes.

Ille ferox armis, & ahenâ luce coruscans

Exultantem animam multo cum sanguine fundet

Securus fatorum. Et erit tuus, optime Præsul,

Agnosco, tuus ille Pater, quem fortibus ausis

Ipse etiam referes sacro sub munere Pastor.

Flens natus patris exanimum & miserabile corpus,

Ille imbellis adhuc, castra inter bellica reptans

Thoracas, clypeosque, & tela, & tympana, & enses;

Ingentes belli exuvias, conamine multo

Aptabit parvis humeris, & pulcrior irâ

Arma petet, bello nondum maturus & armis,

Et quamquam tenero torvi nil Martis habebit

Ore puer, patrios animos dabit æmula virtus

Nunc Dux bella gerit, crudisque induruit armis.

Hujus erunt gemini clarissima pignora nati,

Pene ætate pares, annis puerilibus ambo;

Illi inter sese non noxia bella movebunt

Agnoscentque patrem, sed quid crudelia fata,

Ah! natu minimum properato funere mactant.

Det tumulum sculptor: tumulo det lilia frater,

Det mater lacrymas, supremaque munera Vates

Carmina; finitimus morientem Sequana flevit;
 Illum & Sequanicis nymphæ flevire sub undis.

Postremû hunc, neque enim fas est evoluere gentem,
 Longam adeò, tecti occultum in penetralibus altis,
 Urbe procul, procul à strepitu, & popularibus auris
 Celabit juvenem, meditantem abstrusa Tonantis
 Consilia, & fluxæ fugientia tempora vitæ.

Ille recusanti similis de vertice mitras
 Pendentes longe abjiciet, fufumque metallum;
 Sub pedibus calcabit opes, titulosque paternos
 Exuet, ardenti superûm inflammatus amore.

Præfulis eximias dotes, pars cernere currûs
 Posterior dabit, atque oculis exponet apertis;
 Illius in vultu se se Clementia pinget,
 Et jam non sua facta, suos nec dicet honores,
 Sed præclara sui monumenta ostendet Alumni.
 Hic gestans insigne suum quæque inclita virtus
 Omnes fortunæ casus ridebit acerbos.

Vos sacræ Charites, turba indivisa Sororum,
 Spesque Fidesq; suisque comes sat prodita flammis,
 Quà cælum referatis, iter monstrate tenendum.
 Candida Simplicitas niveis in vestibus ibit,
 Effundétque omnes de cornu copia gazas.

Ut quondam in terras toto delapsus Olympo,

Si

Si qua fides, meliore animo cadet aureus imber,
 Divitiæque cadent undantes, ægra jacentum,
 Squallida, turpis, inops, & circumfusa caterva
 Excipiet manibus cœlestia munera passis.

Præterea in variis scribentur multa figuris;
 Cælati fontes, insculptaque lumina Solis,
 Et vigiles curæ, stellæque in nocte micantes,
 Et tuti fugiente lupo sub matribus agni,
 Pastorem egregium, & præclara exorsa, docebunt.

Haud procul argento fluat amnis, arundine multa
 Abscondat modò sese, imperfossisque lacunis
 Cæcum quærat iter, modò grandi redditus alveo
 Divitias magnarum ingens evolvat aquarum.
 Sic Præsul sine sole domos & inhospita tecta,
 Sic loca senta situ penetrat, gaudetque latendo
 Spargere opes; mox ipse palàm pro munere magno
 Ingreditur Luparam exultans, & limine in ipso
 Regales aperit miserorum in commoda gazas.

Interdum se promit opus, properate puellæ,
 Vos pueri, vos ô juvenes, matresque, senesque,
 Quotquot & Aureliis cives habitatis in oris.

Nec vos pastores, nec vos ô numina ruris,
 Præteream, circum flores dabit optima tellus,
 Et se incurvabunt succis melioribus uvæ.

E

Lætitia in tanta populorum, urbisque tumultu,
 Ipse Pater Ligeris cum squamifero comitatu,
 Et caput atque humeros nudus, non ampliùs urnæ
 Incumbens, Pompam longo pòst tempore visam
 Lustrabit, plaudetque sibi exultantibus undis;
 Ipsæ etiam silvæ umbriferæ, nemora ipsa, rebellis
 Materiæ fineret rigor intractabilis, alta
 Motarent capita, atque alieno tempore frondes.
 Nam visi montes immania tollere dorfa,
 Altius & sese erigere, & si credere dignum est,
 Ostendêre caput saxa inter concava Nymphæ.

Sed quid ego hîc Pompæ non enarrabile textum
 Prosequor, Artifices cedunt, ars ipsa laborat.
 Definite ô focii, me denique postulat unum
 Tantum opus; adjiciam CAMBUTI maxima facta,
 Et dudum occultas alto sub pectore dotes,
 Et titulos omnes. Manus ultima perface currum,
 Cùm meritis gravis in Franca celebrabitur aula,
 Ipse suæ CAMBUTIADES laus inclita gentis,
 Venturis exemplum & non imitabile sæclis.
 Et fors fata volent, cùm fama impleverit orbem,
 Virtutum de consilio conscendat eosdem
 Ante obitum currus, nec jam mortalia curans,
 Supra hominum fortem superos rapiatur ad axes.